

Conclusies GLB-tour november 2010

1. Afhankelijkheid GLB

De afhankelijkheid van EU-toeslagen varieert per sector. In de Veenkoloniën wordt in veel gevallen een negatief inkomen van een akkerbouwer gecompenseerd tot een gemiddeld inkomen door de toeslagen. De kalverhouders doen het, naar eigen zeggen, goed als ze in een jaar de EU-toeslagen overhouden als inkomen. Voor de melkveehouderij en de akkerbouw in de Flevopolder komt tussen de 30 en 40% van het inkomen uit EU-toeslagen. Dit leidt tot een beeld waarin aan de ene kant ondernemers zitten die denken dat zonder GLB het bedrijf geen toekomst meer heeft terwijl aan de andere kant ondernemers zeggen dat ook zonder GLB nog steeds een bedrijf mogelijk zal zijn. Zij gaan uit van een nieuw evenwicht tussen kosten en opbrengsten en vrezen dus niet voor een wat meer vrije markt zonder veel overheidssteun. Verder is gebleken dat voor ondernemers het GLB niet de enige of altijd belangrijkste factor is voor de toekomst van hun bedrijf. Ondernemers geven aan dat zij bijvoorbeeld met minder strakke regels op het gebied van milieu, mest, ruimtelijke ordening en natuur beter in staat zullen zijn om onafhankelijk van het GLB eigen toekomstplannen te maken.

2. Flatrate

Indien de EU-toeslagen worden omgezet naar een basistoelage per hectare (flatrate) brengt dat een verschuiving over de sectoren teweeg. In het scenario van de GLB-tour zijn we uitgegaan van 250 euro per hectare. In dat geval levert de drie melkveehouders over de hele linie in op het inkomen, gemiddeld ongeveer 20%. De toeslagen voor akkerbouwers in de Flevopolder blijven ongeveer gelijk, afhankelijk van de bedrijfssituatie. De kalverhouders gaan fors terug in inkomen doordat zij gemiddeld weinig land hebben en op dit moment de nodige premies ontvangen op de vleeskalveren. Ook voor de akkerbouwers in de Veenkoloniën betekent een flatrate een forse achteruitgang in hun inkomen. Omdat zij nu zonder EU-toeslagen vaak een negatief inkomen hebben, komt dit door aanvulling uit een flatrate onder 0 euro uit. De onderzochte bedrijven zijn dus allemaal meer of minder afhankelijk van het GLB en zullen er in een nieuwe GLB allemaal op achteruit gaan. Als Nederland als lidstaat evenveel ontvangt als in het verleden, betekent dit dat er ook bedrijven zullen zijn die nu niets ontvangen, maar straks wel een toeslag krijgen op hun hectaren.

3. Maatschappelijke diensten

In de GLB-tour is een grote variatie aan maatschappelijke diensten aan de orde geweest. Daaruit is gebleken dat er heel verschillende beelden bestaan over maatschappelijke diensten. Vaak wordt vanuit de landbouwsector gewezen op extra eisen voor milieu en dierenwelzijn in Nederland ten opzichte van andere landen als belangrijke reden dat GLB-steun hier legitiem is. Ook zijn milieusubsidies als optie genoemd, bijvoorbeeld zonnepanelen of koolstofbinding. In de tour is slechts een enkele keer de vraag aan de orde geweest of dit ook werkelijk diensten zijn waarvoor betaald moet worden. Ook al noemen we het maatschappelijke diensten, er is nog nauwelijks een maatschappelijk debat geweest over welke diensten nu wel of niet wenselijk zijn en dus betaald moeten worden door de overheid.

In elke sector zijn maatschappelijke diensten de revue gepasseerd die mogelijk een oplossing kunnen zijn voor een aanvulling van het inkomen. Voor de kalverhouderij kan worden gedacht

aan extra eisen voor dierenwelzijn of medicijngebruik. In de akkerbouw zijn bloemrijke akkerranden een goede mogelijkheid. Voor de melkveehouderij zijn genoemd: weidegang, slootkantenbeheer, extensivering en open stellen van het bedrijf voor publiek. In de tour is duidelijk geworden niet overal alles kan. Voor de melkveehouderij in de Beemster en Zuidwest-Friesland blijven niet veel mogelijkheden over. Hier telt ook mee wat er maatschappelijk wenselijk is: alternatief slootkantenbeheer past in de ene regio beter dan in een andere.

Met name op het melkveehouderijbedrijf bij Staphorst zijn kansen voor maatschappelijke diensten. Daarbij wordt door boeren en boerin wel geconstateerd: het leveren van maatschappelijke diensten betekent nog meer uren werken op het bedrijf terwijl het inkomen op z'n hoogst gelijk blijft.

4. Innovatie

In de discussies is veelvuldig gepleit voor het inzetten van innovatiesubsidies. Dit helpt de landbouw in haar ontwikkeling. En zeker onder een nieuw GLB zal het voor de Nederlandse landbouw nodig zijn om zich voortdurend te blijven ontwikkelen. Ook appelleert het aan het ondernemerschap van de boer, dat wordt positief gewaardeerd.

5. Mest

Voor veel melkveehouders zal voortgaande schaalvergroting noodzakelijk zijn. Een beperkende factor daarbij is de mest. Door strenge milieu-eisen lukt het maar amper om voldoende meststoffen voor grond en gewas op te brengen. Nog verder teruggaan in mestnormen gaat direct ten koste van opbrengst.. Met innovaties in mestscheiding kan een bijdrage worden geleverd zodat de meststoffen dan gericht worden toegepast.

Het is niet altijd mogelijk alle mest van het bedrijf op eigen land kwijt te kunnen. Daarom wordt geopperd om hiervoor samenwerking met akkerbouwers te zoeken. Ook zou men graag de mogelijkheid krijgen sommige gepachte percelen van terreinbeherende organisaties te bemesten.

De zorg bestaat dat straks het melkquotum is verdwenen en dat er dierrechten voor in de plaats komen, die in dit geval door de melkveehouderij moeten worden aangekocht bij de intensieve veehouderij. De vraag is daarom wat het GLB kan betekenen voor het mestvraagstuk.

6. Energie

Regelmatig is geopperd dat de landbouw meer kan doen in lokale energieopwekking. Dit kan met GLB-middelen worden gestimuleerd. Dat kan met subsidies voor zonnepanelen en vergisting of door regelgeving voor plaatsing van windmolens te versoepelen. Bij voorkeur komen deze subsidies uit algemene middelen en niet uit GLB-middelen omdat meer doelgroepen hier aanspraak op kunnen maken.

En verder

- Het moet niet zo worden dat de GLB-middelen bij controleurs, bureaucraten en adviesbureaus terecht komen.
- De GLB-middelen moeten niet via subsidies voor algemene doeleinden zoals zonnepanelen wegstromen naar burgers en buitenlui, het moet wel bij de boeren terecht blijven komen.
- In meerdere situaties is een tegenstrijdigheid in maatschappelijke wensen (en daaruit voortkomende overheidsregelgeving) geconstateerd. Ammoniakemissie en benutting van mest versus weidegang.
- Hoe de regeling er straks ook uit komt te zien, de ondernemers willen wel dat ze voor langere tijd op de regeling kunnen bouwen. Dus niet om de paar jaar iets nieuws, maar continuïteit.
- Voor veel ondernemers blijft het GLB toch echt boerengeld. Velen vinden dat ze er recht op hebben en dus kan het ook in hun ogen niet zo zijn dat er extra regels komen en onevenredig zware prestaties geleverd moeten worden voordat de ondernemers het geld ontvangen.

Bezochte bedrijven

Melkveehouderij Staphorst – Kop van Overijssel

Akkerbouwer Nieuwe Pekela – Veenkolonien

Melkveehouder Middenbeemster – Beemster

Kalverhouder Heusden – de Peel

Melkveehouder Witmarsum – Zuidwest Friesland

Akkerbouwer Dronten – Flevopolder

